

УДК 378.22.015.31:316.722-044.352]:001.891(045)
DOI 10.32782/2412-9208-2024-3-245-254

**GENERAL SCIENTIFIC METHODOLOGICAL APPROACHES
TO THE STUDY OF MULTICULTURAL EDUCATION OF FUTURE
BACHELORS OF PRIMARY EDUCATION**

**ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Oksana KUZNETSOVA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Professor at the Department
of Pedagogy, Psychology,
Primary Education and Educational
Management,
Municipal institution "Kharkiv
Humanitarian and Pedagogical
Academy"
of Kharkiv Regional Council
7, Rustaveli lane, Kharkiv,
61000, Ukraine

Оксана КУЗНЕЦОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки,
психології,
початкової освіти та освітнього
менеджменту,
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
пров. Ш. Руставелі, 7, м. Харків,
61000, Україна

oksanakharkov08@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4224-5594>

ABSTRACT

The scientific review article analyzes scientific and pedagogical sources, identifies and theoretically substantiates general scientific methodological approaches to the study of multicultural education of future bachelors of primary education. Confirmation of the relevance of the issue of choosing general scientific methodological approaches to this study is revealed through the scientific, educational and social orientation of the problem of multicultural education of future specialists. The substantiation of general scientific methodological approaches will ensure the receipt of the most objective, accurate, systematized information about the object of study and will contribute to the scientific and methodological interpretation of its structural elements and properties, reveal important aspects of the practical organization of multicultural education of future bachelors of primary education.

According to the author, the success of the professional training of future bachelors of primary education for the implementation of multicultural education in higher pedagogical education is ensured by general scientific methodological approaches, namely: synergistic, which will contribute to the renewal of the content, methods and forms of multicultural education in the educational environment of higher pedagogical education, will allow to

predict the development of the individual in the professional field aimed at spiritual and moral enrichment through in-depth mastery of national and cultural traditions. The application of these general scientific methodological approaches will ensure a comprehensive, systematic, purposeful implementation of the process of multicultural education of future teachers.

Key words: *general scientific methodological approaches, multicultural education, synergistic approach, acmeological approach, systemic approach, future bachelors of primary education, higher pedagogical education institution.*

Вступ. Реформи, що відбуваються в системі освіти України вимагають перегляду сутності та завдань професійної підготовки майбутніх фахівців в усіх сферах суспільного життя. З огляду на це значно зростає потреба в якісно підготовлених конкурентоспроможних педагогічних кадрах. В закладах вищої педагогічної освіти відбувається запровадження прогресивних освітніх стандартів, в основі яких лежить потреба в інтеграції України в міжнародне співтовариство та світовий полікультурний простір. Це спричиняє необхідність перегляду пріоритетів фахової підготовки майбутніх бакалаврів початкової освіти (надалі – МБПО), яка передбачає соціальний, інтелектуальний розвиток, духовне, культурне і морально-етичне виховання особистості, задля повноцінної життєдіяльності в умовах розширення міжнародної взаємодії в полікультурному та багатонаціональному суспільстві.

Зважаючи на зазначене, виникає необхідність обґрунтування загальнонаукових методологічних підходів дослідження полікультурного виховання МБПО, адже як зазначають науковці Ф. Чмиленко, Л. Жук: Загальнонаукову методологію застосовують в усіх або в переважній більшості наук, оскільки будь-яке наукове відкриття має не лише предметний, але й методологічний зміст, приводить до критичного перегляду прийнятого раніше понятійного апарату, чинників, передумов і підходів до інтерпретації досліджуваного матеріалу [12, с. 7].

Актуальність проблеми методологічного обґрунтування дослідження полікультурного виховання МБПО розкривається через її наукову, виховну та соціальну спрямованість, оскільки з однієї сторони, вона є недостатньо дослідженою в сучасних науково-педагогічних розвідках, з іншої, обґрунтування загальнонаукових методологічних підходів дозволить забезпечити отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про об'єкт дослідження та буде сприяти науково-методологічному тлумаченню його структурних елементів і властивостей, розкриє важливі аспекти практичної організації полікультурного виховання МБПО.

Осмисленням методології як логічної універсальної системи, розумінням способів її пізнання та розробкою базових філософських положень займалися такі видатні мислителі та філософи, як Платон, Арістотель,

Ф. Бекон, Г. Галілей, Р. Декарт, Ч. Дарвін, Г. Лейбніц. Питання методології сучасних наукових досліджень всебічно розкрито в науково-теоретичних студіях В. Андрійчука, О. Вознюка, І. Зязюна, В. Лозової, І. Підласого, С. Савченко, Є. Хрикова Г. Цехмістрової та інших. Аналіз методологічних підходів до процесу виховання представлено в наукових працях багатьох українських вчених, зокрема: І. Бежа, М. Євтуха, Л. Кондрашової, Н. Кузьміної, В. Лозової, Г. Пономарьової, М. Роганової, О. Савченко, Г. Шевченко та інших. Важливість методологічних підходів в дослідженні полікультурних складових системи освіти присвячені наукові доробки І. Бахова, В. Бойченка, Л. Волик, О. Гуриної, І. Зозулі, П. Кендзьора, О. Свиридюк, Л. Султанової, Л. Хомич, Т. О. Шахрай та інших.

Незважаючи на ґрунтовні здобутки у полі методології наукових розвідок, обґрунтування загальнонаукових методологічних підходів дослідження полікультурного виховання МБПО потребують уточнення.

Мета. На основі аналізу науково-педагогічних джерел виокремити та обґрунтувати загальнонаукові методологічні підходи в дослідженні полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти.

Методи та методики дослідження. Для досягнення мети використано комплекс методів: аналіз, систематизація, порівняння, узагальнення з метою вивчення праць зарубіжних і вітчизняних науковців з питань полікультурного виховання; синтез та інтерпретація даних задля визначення змістовних та специфічних ознак обґрунтованих методологічних підходів в проблематиці дослідження; формулювання висновків для визначення основних переваг означених загальнонаукових методологічних підходів дослідження полікультурного виховання МБПО.

Результати та дискусії. Характеризуючи сучасний рівень розвитку педагогічної науки Є. Хриков наголошує: «значення методології педагогічної науки в останні роки підвищується в зв'язку з інтенсивним розвитком освіти та ускладненням завдань науки, значним збільшенням обсягу педагогічних знань, збільшенням різноманітності філософських та загальнонаукових підходів до наукових досліджень, що ускладнює завдання їх відбору, перетворенням педагогіки на методологічну галузь знань для антропологічно орієнтованих наук, розвитком суміжних наук, посиленням інтегративних процесів у гуманітарній науковій сфері» [11, с. 181]. Саме тому під час аналізу методологічних підходів дослідження полікультурного виховання МБПО, варто звернути особливу увагу на значущість саме загальнонаукових, адже вони стануть підґрунтям для визначення загальної сутнісної характеристики структури полікультурного виховання МБПО через комплексне поєднання теорії та методології досліджуваного явища. Розкриття сутності таких підходів стане фундаментом для подальших наукових пошуків та підґрунтям для визначення конкретно-наукових підходів.

Спираючись на досвід науково-педагогічних джерел світових та вітчизняних науковців загальнонауковими методологічними підходами дослідження полікультурного виховання МБПО визначено синергетичний, акмеологічний та системний. Схарактеризуємо доцільність застосування кожного з визначених методологічних підходів відповідно до теми та завдань наукового пошуку.

Одним із важливих загальнонаукових методологічних підходів, який доречно використовувати при вирішенні задач полікультурного виховання МБПО є синергетичний, оскільки як зазначає Г. Пономарьова: «Поняття «синергетика» близьке до виховання: у перекладі з грецької: термін означає «спільну дію», «співробітництво». Виховання є цілеспрямованим процесом, явищем, пов'язаним із управлінням розвитку дитини, молодшої людини. Тобто в класичній педагогіці виховання розглядається як керований процес. Проте виховна практика має такі феномени, які можна зарахувати до класичних управлінських дій, яким притаманний синергетичний характер» [7, с. 41].

Значущість та актуальність принципів синергетики в педагогічній теорії та практиці відзначається багатьма науковцями, які послуговуються нею під час розкрити механізмів і шляхів розвитку освітніх систем. Питанням вивчення і застосування синергетичного підходу присвячено низку наукових доробків вітчизняних і зарубіжних учених: В. Андрущенко, О. Вознюк, І. Войтович, В. Кремень, В. Кушнір, М. Левківський, В. Лутай, А. Новіков, Л. Суховірська, Г. Хакен, А. Халабузар, З. Хитра та інші.

Синергетичний підхід (від грецьк. *sinergeia* – співробітництво) – комплекс взаємопов'язаних принципів функціонування різних систем, здатних до самоорганізації. Синергетичний підхід розглядається в сучасному наукознавстві як загальнонаукова методологія педагогіки [5].

У філософському енциклопедичному словнику поняття «синергетичний підхід» розкривається як: «...самоорганізація складних систем спрямовується від хаосу до дедалі більшої впорядкованості на основі певних параметрів порядку й узагальненої синергетичної інформації відповідно до певних патернів (моделей)» [9, с. 581].

Синергетичне розуміння світу тісно пов'язано з концепцією полікультурного виховання та виявляється важливою складовою професійного становлення майбутнього фахівця. Це реалізується через організацію синергетичного стилю мислення МБПО, який характеризуються відкритістю, діалогом і міжкультурною комунікацією. Синергетичний підхід орієнтує педагога на умови, що сприяють усвідомленню найскладніших внутрішніх законів життя людини, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Вчителю важливо розуміти ці закони для існування в полікультурному суспільстві та визначення полікультурної поведінки фахівця-професіонала.

Як зазначає науковиця М. Роганова: «Позиція синергетичного підходу наголошує на особливій значущості внутрішнього потенціалу активності особистості. Педагог повинен чуйно прислухатися до стихійних внутрішніх процесів самовизначення особистості в середовищі і узгоджуватися навіть з їх імпульсними поривами активності і спонтанними діями» [8, с. 25].

Виходячи з вище зазначеного, полікультурне виховання МБПО на засадах синергетичного підходу реалізується в освітньо-виховному процесі, як метод пізнання і дослідження цього процесу, спираючись на головні принципи виховання; у проектуванні змісту освітніх компонентів, задля реалізації полікультурного потенціалу навчального матеріалу, необхідний для формування світоглядних, міжкультурних і синергетичних знань і умінь; в оновленні змісту, методів і форм полікультурного виховання в освітньо-виховному середовищі закладу вищої педагогічної освіти, спрямованих на духовне та моральне збагачення МБПО, через поглиблене опанування національної культури й вироблення поваги і толерантності до інших культур.

Акмеологічний підхід. Особливості підготовки фахівця-професіонала вибудовуються на основі прагнення зрозуміти і спрогнозувати майбутню педагогічну діяльність з позиції досягнення максимального соціального статусу в полікультурному суспільстві, визначення ролі особистості в цьому процесі та набуття максимальних професійних навичок. Власне в основі акмеології лежить ідея унікальності та цінності людського життя, а також здатність людини до саморозвитку і самовдосконалення. Науковиця Х. Шапаренко підкреслює: «Саме акмеологія вивчає закономірності й технології розвитку вершин професіоналізму і творчості та охоплює вікові періоди відносної самостійності людини: завершення навчання в школі; отримання професії; професійне становлення; розвиток професійної компетентності; професійна самореалізація» [13, с. 68].

Поняття «акмеологія» походить від грецьких слів «акме – вершина, гостре; і «логос» – вчення. Акме (від грец. – вершина, квітуча пора) – вища точка, період розквіту особистості, найвищий її досягнень, коли людина проявляє свою зрілість в усіх сферах життєдіяльності і, передусім, у професійній діяльності. Під акме розуміється максимальний розвиток здібностей і обдарувань. Вважається, що акме припадає на період вікової дорослості, соціальної й особистісної зрілості людини» [1].

Аналіз наукових джерел дає підстави вважати, що сутність та напрями реалізації в сфері педагогічної освіти акмеологічного підходу широко представлені в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. Г. Данилова звертає увагу на те, що: «реалізація акмеологічного підходу в педагогічній освіті допомагає розробити технології, які характеризуються індивідуальною спрямованістю та забезпечують особистісно-

професійний розвиток педагога, що дозволяє розкрити його внутрішній потенціал, розвиток якостей, які сприяють досягненню високого рівня особистісного зростання, педагогічного професіоналізму» [3].

Слушною є думка М. Євтуха та Т. Скорик, які доводять, що: «Суть акмеологічного підходу у становленні професійної успішності майбутнього вчителя полягає у вивченні особистості як цілісного феномена в єдності її показників: єдність інтелектуального і емоційного її розвитку; її спрямованість на саморозвиток і самоосвіту; мотиваційні чинники досягнення високих результатів професійної діяльності тощо» [4]. З огляду на це впровадження акмеологічного потенціалу в процесі полікультурного виховання МБПО стає необхідним для розвитку акмеологічно значущих якостей особистості, які реалізуються в готовності і здатності до особистісного самовдосконалення, самореалізації та саморозвитку задля ефективної організації полікультурного виховання в майбутній педагогічній діяльності.

Полікультурне виховання МБПО з позицій акмеологічного підходу зорієнтоване на визначення певних критеріїв та показників сформованості окремих компонентів полікультурного виховання; виявлення психолого-педагогічні чинників, що впливають на процес міжкультурної взаємодії учасників освітньо-виховного процесу; досягнення ідеалу як вершини «акме» в становленні та розвитку полікультурної особистості фахівця-професіонала.

Системний підхід. Під час аналізу науково-педагогічної літератури було з'ясовано, що одним із провідних загальнонаукових методологічних підходів є системний, який «виступає пріоритетною сферою накопичення знань та формування вмінь, створення максимально сприятливих умов для виявлення та розвитку творчих здібностей кожного громадянина, виховання в ньому працелюбності та високих моральних принципів» [10, с. 34].

Поняття «система» у великому тлумачному словнику сучасної української мови визначається як: 1) сукупність яких-небудь елементів, одиниць, частин, об'єднаних за спільною ознакою, призначенням; 2) будова, структура, що становить єдність закономірно розташованих та функціонуючих частин [2, с. 1126].

Г. Пономарьова доводить, що: «Цілісну картину виховання може відтворити лише системний підхід – загальний науковий метод вирішення і теоретичних, і практичних проблем, що полягає в підході до пізнання й перетворення дійсності, до тих чи інших її об'єктів як до системних» [7, с. 53].

О. Кустовська характеризує системний підхід як: «один із головних напрямків методології спеціального наукового пізнання та соціальної практики, мета і завдання якого полягають у дослідженнях певних об'єктів як складних систем» [6].

Саме системний підхід дозволить зрозуміти та розкрити сутність механізму полікультурного виховання в процесі освітньої, виховної, наукової діяльності МБПО. Елементи, що утворюють систему полікультурного виховання МБПО, за системного підходу, інтегровані в єдине ціле, що визначає та розкриває якісні характеристики всіх її компонентів.

Отже, з позицій системного підходу, як підґрунтя дослідження, процес полікультурного виховання МБПО характеризується комплексним поєднанням теорії, методології та практики професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів; створенням цілісної системи полікультурного виховання МБПО, розкриттям механізмів внутрішнього і зовнішнього її функціонування; розробку авторської моделі цього процесу можна розглядати з позицій системного підходу, в основі якої закладено процес розвитку особистості, її діяльність, загальнолюдські, морально-духовні ціннісні та особистісні якості, що мають значення для повноцінного існування в полікультурному, міжнаціональному суспільстві.

Висновки. Виходячи з вище зазначеного, обґрунтування загальнонаукових методологічних підходів дослідження створює умови для глибокого розуміння сутності, змісту і структури системи полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти. Кожний науково-методичний підхід має свій специфічний зміст і функції, які тісно взаємопов'язані та потребують комплексної реалізації. Перспективи подальших досліджень передбачають наукове обґрунтування конкретно-наукових методологічних підходів дослідження полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти.

Література

1. Антонова О. Є. Акмеологічний підхід до визначення сутності педагогічної обдарованості. Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. В. О. Огнев'юка. Київ: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. С. 17–22.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2007. 1736 с.
3. Данилова Г. С. Вершини професіоналізму педагога як акмеологічний синтез триади його компонентів. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології*. Рівне, 2007. С. 57–62.
4. Євтух М. Б, Скорик Т. В. Акмеологічний підхід до становлення професійної успішності майбутнього вчителя. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Сер.: Педагогічні науки*. 2020. № 7(163). С. 8–12. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720423/1/visnik_163%287%29-8-13.pdf (дата звернення : 24.10.2024).
5. Костікова І. І. Сучасні методологічні підходи професійної підготовки вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2008. № 8. С. 79–83. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-08/08kiiict.pdf> (дата звернення: 24.10.2024).
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.

7. Пономарьова Г. Ф. Система виховної роботи у вищих педагогічних навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07. Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Даля. Северодонецьк, 2016. 540 с.
8. Роганова М. В. Теорія і практика виховання духовної культури у студентів вищих навчальних закладів засобами культурологічних дисциплін: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07. Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Даля. Луганськ, 2011. 469 с.
9. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.. Київ: Абрис, 2002. VI, 742 с.
10. Харківська А. А. Системний підхід та інновації в сучасній педагогічній науці. *Міжнародний науковий вісник*: зб. наук. ст. за матеріалами XXVII Міжнар. наук.-практ. конф., Ужгород, Будапешт, 26-29 листоп. 2013 р. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. Вип. 8 (27). С.31–35.
11. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2018. 298 с.
12. Чмиленко Ф. О. Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2014. 48 с. URL: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/mond.pdf> (дата звернення : 24.10.2024).
13. Шапаренко Х. А. Особистісне самовдосконалення майбутніх педагогів дошкільної освіти: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07, 011. Східноукр. нац. ун-т імені Володимира Даля. Київ, 2019. 516 с.

References

1. Antonova, O. Ie. (2011). Akmeolohichniy pidkhid do vyznachennia sutnosti pedahohichnoi obdarovanosti [Acmeological Approach to Determining the Essence of Pedagogical Giftedness]. *Akmeolohiia – nauka KhKhI stolittia – Acmeology is a science of the XXI century: materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. / za red. V. O. Ohneviuka*. Kyiv: Kyiv. un-t imeni Borysa Hrinchenka, 17–22. [in Ukrainian].
2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (2007). uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun, 1736. [in Ukrainian].
3. Danylova, H. S. (2007). Vershyny profesionalizmu pedahoha yak akmeolohichniy syntez triady yoho komponentiv [The heights of teacher's professionalism as an acmeological synthesis of the triad of its components]. *Pedahohika vyshchoi shkoly: metodolohiia, teoriia, tekhnolohii – Pedagogy of Higher Education: Methodology, Theory, Technology*. Rivne, 57–62. [in Ukrainian].
4. Ievtukh, M. B, Skoryk, T. V. (2020). Akmeolohichniy pidkhid do stanovlenia profesiinoi uspishnosti maibutnoho vchytelia. [Acmeological approach to the formation of future teachers' professional success] *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Ser.: Pedahohichni nauky – Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium" named after T.G. Shevchenko. Ser: Pedagogical sciences № 7(163)*. 8–12. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720423/1/visnik_163%287%29-8-13.pdf (data zvernennia: 24.10.2024). [in Ukrainian].
5. Kostikova, I. I. (2008). Suchasni metodolohichni pidkhody profesiinoi pidhotovky vchytelia zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii. [Modern methodological approaches to teacher training using information and communication technologies]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*. f 8. 79–83. Retrieved from: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-08/08kiic.pdf> (data zvernennia: 24.10.2024). [in Ukrainian].

6. Kustovska, O. V. (2005). Metodolohiia systemnoho pidkhotu ta naukovykh doslidzhen [Systematic approach and research methodology]: Kurs lektsii. Ternopil: Ekonomichna dumka, 124. [in Ukrainian].
7. Ponomarova, H. F. (2016). Systema vykhovnoi roboty u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [The system of educational work in higher pedagogical educational institutions]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.07. Skhidnoukr. nats. un-t imeni Volodymyra Dalia. Sievierodonetsk, 540. [in Ukrainian].
8. Rohanova, M. V. (2011). Teoriia i praktyka vykhovannia dukhovnoi kultury u studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv zasobamy kulturolohichnykh dystyplin [Theory and Practice of Educating Spiritual Culture in Higher Education Students by Means of Cultural Studies]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.07. Skhidnoukr. nats. un-t imeni Volodymyra Dalia. Luhansk, 469. [in Ukrainian].
9. Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk (2002). [Philosophical encyclopedic dictionary]. NAN Ukrainy, In-t filosofii imeni H. S. Skovorody; redkol.: V. I. Shynkaruk (holova) ta in.. Kyiv: Abrys, VI, 742 [in Ukrainian].
10. Kharkivska, A. A. (2014). Systemnyi pidkhyd ta innovatsii v suchasni pedahohichnii nauki [Systematic approach and innovations in modern pedagogical science]. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk*: zb. nauk. st. za materialamy KhKhVII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Uzhhorod, Budapesht, 26-29 lystop. 2013 r. Uzhhorod: DVNZ «UzhNU», Vyp. 8 (27). 31–35. [in Ukrainian].
11. Khrykov, Ye. M. (2018). Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia [Methodology of pedagogical research]: monohrafiia Kharkiv: TOV «DISA PLLuS», 298. [in Ukrainian].
12. Chmylenko, F. O. Zhuk, L. P. (2014). Posibnyk do vyvchennia dystsypliny «Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen» [Study guide for the discipline «Methodology and Organization of Scientific Research»]. Dnipropetrovsk: RVV DNU, 48 s. Retrieved from: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/mond.pdf> (data zvernennia: 24.10.2024). [in Ukrainian].
13. Shaparenko, Kh. A. (2019). Osobystisne samovdoskonalennia maibutnikh pedahohiv doshkilnoi osvity [Personal self-improvement of future preschool teachers]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.07, 011 / Skhidnoukr. nats. un-t imeni Volodymyra Dalia. Kyiv, 516. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У науково-оглядовій статті здійснено аналіз науково-педагогічних джерел, визначено та теоретично обґрунтовано загальнонаукові методологічні підходи дослідження полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти. Підтвердження актуальності питання вибору загальнонаукових методологічних підходів означеного дослідження розкривається через наукову, виховну та соціальну спрямованість проблеми полікультурного виховання майбутніх фахівців. Обґрунтування загальнонаукових методологічних підходів дозволить забезпечити отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про об'єкт дослідження та буде сприяти науково-методологічному тлумаченню його структурних елементів і властивостей, розкриє важливі аспекти практичної організації полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти.

На думку автора, успішність професійної підготовки майбутніх бакалаврів початкової освіти до реалізації полікультурного виховання в закладі вищої педагогічної освіти забезпечується загальнонауковими методологічними підходами,

а саме: синергетичний, який буде сприяти оновленню змісту, методів і форм полікультурного виховання в освітньо-виховному середовищі закладу вищої педагогічної освіти, дасть змогу спрогнозувати розвиток особистості у професійній царині, спрямованої на духовне та моральне збагачення, через поглиблене опанування національної культури й вироблення поваги і толерантності до інших культур; акмеологічний підхід сприятиме виявленню психолого-педагогічних чинників, що впливають на процес міжкультурної взаємодії учасників освітньо-виховного процесу та буде створювати умови для досягнення ідеалу як вершини «акме» в становленні та розвитку полікультурної особистості фахівця-професіонала; системний, що вимагає розглядати процес полікультурного виховання майбутніх бакалаврів початкової освіти як єдину систему, в якій якісні характеристики всіх її компонентів інтегровані в єдине ціле, що визначає та розкриває механізми її внутрішнього і зовнішнього функціонування. Застосування цих загальнонаукових методологічних підходів дозволить забезпечити комплексну, системну, цілеспрямовану реалізацію процесу полікультурного виховання майбутніх вчителів.

Ключові слова: загальнонаукові методологічні підходи, полікультурне виховання, синергетичний підхід, акмеологічний підхід, системний підхід, майбутні бакалаври початкової освіти, заклад вищої педагогічної освіти.